

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI

OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

FARG'ONA DAVLAT UNIVERSITETI

**FarDU
ILMIY
XABARLAR**

1995-yildan nashr etiladi
Yilda 6 marta chiqadi

2024 1-SON
ILOVA TOPLAM: GEOGRAFIYA

**НАУЧНЫЙ
ВЕСТНИК.
ФерГУ**

Издаётся с 1995 года
Выходит 6 раз в год

Y.I.Ahmadaliyev, X.A.Abduvaliyev Hududiy tashkil etishning ba'zi nazariyalarida aholi omilining o'рни va ahamiyati	6
K.M.Boymirzayev, I.K.Mirzahmedov Landshaftlar vertikal tabaqalanishini matematik modellashtirish.....	15
Q.S.Yarashev, B.B.Yusupov Ekoturizm resurslardan oqilona va samarali foydalanishning ayrim masalalari (Dehqonobod tumani misolida)	22
T.J.Jumayev, Sh.B.Qurbonov, K.O.Daljanov Tog'li hududlarda qishloq xo'jaligini rivojlantirish va hududiy tashkil etishning ba'zi masalalari	30
O.T.Mirzamahmudov Farg'ona vodiysi adir agrolandshaftlari va ularni joylashtirish yo'llari	36
O.M.Qo'ziboyeva, Z.Sherbayeva Janubiy Farg'ona daryolarining suv rejimiga iqlim o'zgarishining ta'siri	41
G.X.Xolbayev, X.T.Egamberdiyev Xavfli meteorologik hodisalarning takrorlanuvchanligini baholash (Farg'ona viloyati misolida) ..	45
Sh.Z.Jumaxanov, Sh.Sh.Zoirjonov Aholi xulq-atvorining etnolingvistik xususiyatlarini sotsiologik so'rovlar asosida o'rganish	54
R.Y.Xoliqov Farg'ona vodiysi paragenetik landshaftlari o'rtasidagi geokimyoviy migratsion jarayonlarning geoekologik muhitga ta'siri.....	61
K.M.Boymirzayev, I.K.Mirzahmedov Landshaftlarning antropogen modifikatsiyalanishi va ularning tadqiq etishning ilmiy-nazariy masalalari.....	64
Y.I.Ahmadaliyev, O.I.Abdug'aniyev, J.G'.Eminov Muhofaza etiladigan tabiiy hududlar tizimining reprezentativligi va samaradorligini baholash	68
D.G'.Mo'minov, O.Q.Tobirov Farg'ona viloyati ekoturistik imkoniyatlarini baholashning bazi jihatlarini	81
K.M.Xakimov Antroponimik model: milliy familiya va uning zaruriyati haqida	87
Y.B.Raxmatov Buxoro viloyatining cho'l xududlarida suvdan samarali foydalanishning geografik muammolari	93
R.T.Pirnazarov Shohimardonsoy havzasida turizmni rivojlantirishning tabiiy geografik imkoniyatlari	96
P.R.Qurbonov Janubiy O'zbekistonda urbanizatsiya rivojlanishining sotsial jihatlarini.....	103
H.A.Oblaqulov, Y.R.Buranov, M.Sh.Qo'ziyeva Navoiy viloyat aholisining dinamikasi va hududiy joylashuvi.....	113
Z.X.Madaminov Iste'mol geografiyasi fani, uning rivojlanishi, iste'mol savatchasi tushunchasi va uni tadqiq qilish	118
E.G'.Mahkamov Farg'ona vodiysida turistik-rekreatsion faoliyatni tashkil etishni takomillashtirish yo'nalishlari	122
Z.A.Temirov Mehnat resurslari va iqtisodiyot tarmoqlari rivojlanishi o'rtasidagi hududiy muammolarni geografik o'rganish.....	128
M.M.Avezov, A.M.Elmurotova Kattaqo'rg'on tumanining geologik va orografik tuzilishiga umumiy tabiiy geografik tavsif	135
M.R.Usmanov O'zbekistonda turizmni rivojlantirish bo'yicha qo'shimcha imkoniyatlar.....	140

NAVOIY VILOYAT AHOLISINING DINAMIKASI VA HUDUDIIY JOYLASHUVI

ДИНАМИКА И ТЕРРИТОРИАЛЬНОЕ РАСПОЛОЖЕНИЕ НАСЕЛЕНИЯ НАВОИСКОЙ ОБЛАСТИ

DYNAMICS AND TERRITORIAL LOCATION OF THE POPULATION OF NAVOY REGION

Oblaqulov Husan Abdisayit o'g'li¹¹Navoiy davlat pedagogika instituti,
geografiya va iqtisodiy bilim asoslari kafedrasi v.v.b. dotsenti g.f.f.d (PhD)**Buranov Yorqin Raxmatullayevich²**²Navoiy davlat pedagogika instituti,
geografiya va iqtisodiy bilim asoslari kafedrasi katta o'qituvchisi**Qo'ziyeva Maftuna Shavkat qizi³**³Navoiy davlat pedagogika instituti magistranti**Annotatsiya**

Navoiy viloyati maydoni jihatdan respublikamizda eng katta va aholisi jihatdan eng kam viloyalardan biri hisoblanadi. Ushbu maqolada viloyatning demografik vaziyatidagi hududiy tafovutlar, aholining zichligi va joylashuvi statistik ma'lumotlar asosida tahlil qilingan. Shahar va tumanlar kesimida aholi dinamikasi, urbanizatsiya jarayonlari, qishloq tumanlari aholisi sonining ko'payishi yuqori ekanligining sabablari o'rganilgan. Shuningdek, qishloq tumanlari aholi zichlik ko'rsatkichlari bo'yicha guruhlariga ajratilgan.

Аннотация

Навоийская область – один из самых крупных и самых маленьких по площади регионов нашей республики. В данной статье на основе статистических данных анализируются региональные различия в демографической ситуации региона, плотности населения и местонахождении. Изучены динамика населения, процессы урбанизации, а также причины высокого прироста населения сельских округов в разрезе городов и районов. Также сельские округа делятся на группы по показателям плотности населения.

Abstrast

Navoi region is one of the largest and smallest regions of our republic. This article uses statistical data to analyze regional differences in the region's demographics, population density and location. Population dynamics, urbanization processes, as well as the reasons for the high population growth of rural districts in the context of cities and regions have been studied. Rural districts are also divided into groups based on population density.

Kalit so'zlar: Aholi, migratsiya, zichlik, shahar, qishloq, tabiiy o'sish, urbanizatsiya, aholi manzilgohi.**Ключевые слова:** Население, миграция, плотность, городское, сельское, естественный прирост, урбанизация, расселение населения.**Key words:** Population, migration, density, urban, rural, natural growth, urbanization, population settlement.**KIRISH**

Bugungi kunda Navoiy viloyati o'zining demografik holati bo'yicha respublikaning murakkab hududlaridan biri hisoblanadi. Buning ta'sirida viloyatda ko'plab iqtisodiy va ijtimoiy muammolar vujudga kelmoqda. Ushbu muammolarni bartaraf etish maqsadida ko'plab ishlar amalga oshirilmoqda. Jumladan, sanoat va qishloq xo'jaligi hamda boshqa sohalarda yangi ishchi o'rinlari yaratilib, mehnat resurslariga bo'lgan talab qisman bo'lsa-da qondirilmoqda. Shu bilan birga ayrim tumanlarda ushbu dolzarb muammoga yetarlicha e'tibor berilmasligi natijasida ijtimoiy-iqtisodiy vaziyat yanada murakkablashib bormoqda.

Viloyatda ijtimoiy-iqtisodiy muammolar ko'p jihatdan aholining tabiiy o'sishi, tarkibi, hududiy joylashuvi hamda mehnat resurslaridan oqilona va samarali foydalanish bugungi kunning dolzarb masalalaridan biri hisoblanadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

Tadqiqot jarayonida Navoiy viloyatida demografik vaziyat shakllanishining xususiyatlari bo'yicha, tizimli yondashuv, qiyosiy va solishtirma tahlil, statistik va boshqa usullardan foydalanildi.

Demografik jarayonlar, hududlar aholisining o'sishi va joylashishi bo'yicha xorij va respublikamizda ko'plab tadqiqotlar olib borilgan. Jumladan, M.Q.Qoraxonov, A.A.Qayumov, M.R.Bo'riyeva, A.S.Soliyev, O.B.Ata-Mirzayev, R.A.Ubaydullayeva, Q.X.Abduraxmonov,

X.X.Abdurahmonov, Z.N.Tojiyeva, R.Qodirov, H.Abduvaliyev, N.Muxammedova, H.Oblaqulov kabi tadqiqotchilar ishlarida demografik jarayonlarni o'rganish manbalari, tug'ilish, o'lim, nikoh va ajralishning demografik mohiyati, aholining son va sifat xususiyatlari, ijtimoiy-iqtisodiy holati, aholi migrasiyasiga oid bir qator ishlar amalga oshirilgan

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Navoiy viloyatining maydoni 111,1 ming kv.km, aholisi 2023 yil 1 yanvar holatiga ko'ra 1060,5 ming kishi. Viloyat hududi jihatdan O'zbekistonda eng katta bo'lib, u respublika maydonining 24,7 foizini tashkil qiladi. Vaholanki, bu yerda respublika aholisining 3 foizi istiqomat qiladi. Viloyatda aholi zichligi 1 kv. km ga 9,5 kishiga yaqinlashmoqda. Bu nafaqat O'zbekiston balki MDH bo'yicha ham eng past ko'rsatkich hisoblanadi.

Viloyatda shahar aholisining o'sishi yoki urbanizatsiya jarayoni respublika ko'rsatkichiga qaraganda tezroq kechgan, qishloq aholisi esa nisbatan sekinroq ko'paygan.

1-jadval

Navoiy viloyati aholisi sonining o'sishi (ming kishi hisobida)

Yillar	Navoiy viloyati		
	jami aholi	shahar aholisi	qishloq aholisi
1995	731,6	291,6	440,0
2000	783,3	316,7	466,6
2005	810,2	321,6	488,6
2010	851,6	420,9	430,7
2015	913,2	448,5	464,7
2023	1060,5	519,6	540,9

Jadval Navoiy viloyati, statistika bosh boshqarmasining ma'lumotlari asosida tuzilgan.

Aholining tabiiy ko'payishi, o'sishi, harakati bo'yicha viloyat tumanlari bir-biridan ancha farq qiladi. Masalan, Zarafshon shahri, Xatirchi, Nurota va Tomdi tumanlarida aholi sonining o'sishi yuqoriroq. 1995-2023 yillar mobaynida mazkur tumanlarning aholisi ko'payib kelmoqda.

Demografik salohiyati bo'yicha Xatirchi tumani viloyatda eng yetakchi o'rinda bo'lib, uning aholisi 210,5 ming kishini tashkil etsa, aksincha, Tomdi tumanining aholisi atigi 15,8 ming kishiga teng. Xuddi shunday, aholisi kam bo'lgan tumanlardan biri Konimex tumanida 37,4 ming kishi yashaydi. Aynan ana shu tumanlar aholisining o'sish sur'ati nisbatan past bo'lgan hududlar guruhiga kiradi (1-jadval).

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, viloyatning demografik vaziyatida birmuncha hududiy tafovutlar ko'zga tashlanadi. Bu farq tumanlarning geografik joylashgan o'rni, tabiiy sharoiti, ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish holatidan kelib chiqadi. Shu bois, viloyat hududidagi qadimdan rivojlangan Karmana, Qiziltepa, Navbahor va Xatirchi tumanlari hududlarida demografik salohiyatning nisbatan yuqoriligini kuzatish mumkin. Aksincha Uchquduq, Tomdi, Nurota tumanlarida aholining ko'payish sur'atlari pastroq. Nurota tumanida bunga aholining milliy tarkibidagi o'zgarishlar sabab bo'lgan bo'lsa, Uchquduq va Tomdi tumanlarining qumli cho'llar o'rnida keyinchalik paydo bo'lganligi va cho'l sharoitini aholi yashashi uchun ancha noqulay deb baholashimiz mumkin. Ayni vaqtda Karmana tumanidagi vaziyatni uning viloyat markaziga yaqin joylashganligi ta'sir ko'rsatadi.

Ta'kidlash joizki, Uchquduq, Tomdi va Konimex tumanlarida dastlabki yillarga nisbatan aholining ko'payish darajasi ancha o'sganligi bois, bu tumanlarda ham so'ngi yillarda mehnat resurslari bilan ta'minlanish darajasi yaxshilandi. Shu bilan birga viloyatning ayrim tumanlarida aholining tabiiy o'sish ko'rsatkichida kamayish holatlari ham kuzatilmoqda. Masalan, Karmana tumanida 2010 yilda tabiiy o'sish har 1000 kishi hisobiga 17,8 bo'lgan bo'lsa, 2018 yilda bu ko'rsatkich 17,3 ga tushib qolgan; Navbahor tumanida, yuqoridagilarga mos ravishda 18,6 dan 17,5 ga kamaygan.

Aholi tabiiy o'sishining Navoiy viloyati uchun bunday kamayib borishi bir qator ijtimoiy va iqtisodiy muammolar bilan bog'liqdir. Aholi sonining o'zgarishi viloyatning barcha shahar va tumanlarida ham kuzatiladi, ammo bu ko'rsatkich o'ziga xos hududiy tafovutlarga ega (2-jadval).

Navoiy viloyati shahar va tumanlari aholisining dinamikasi

Ma'muriy hududiy birliklar	Aholi soni (ming kishi) 1995 y.	Aholi soni (ming kishi) 2023 y.	Aholi sonining o'sishi % hisobida
Shaharlar			
Navoiy	125,5	157,2	125,2
Zarafshon	60,0	86,9	144,8
G'ozg'on		9,1	
Tumanlar			
Konimex	41,6	37,4	89,9
Qiziltepa	101,0	159,8	158,2
Navbahor	71,8	119,3	166,1
Nurota	54,4	88,3	162,3
Tomdi	28,1	15,8	56,2
Uchquduq	41,5	39,2	94,4
Xatirchi	131,6	210,5	159,9
Karmana	76,1	136,4	179,2
Viloyat bo'yicha	731,6	1060,5	144,9

Jadval Navoiy viloyat statistika bosh boshqarmasi ma'lumotlari asosida tuzildi.

Yuqoridagi 2-jadval ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki, keyingi 28 yil ichida Navoiy viloyati aholisi 144,9 foiz ortgani holda Zarafshon shahri, Qiziltepa va Xatirchi tumanlarida u 144-160 foiz, Navbahor, Nurota, Karmana tumanlarida 160-179 foizga hamda Navoiy shahrida esa 125,2 foizga ortgan xolos. Shu bilan birga Uchquduq, Konimex va Tomdi tumanlarida aholining kamayib ketishiga migratsion jarayonlar sabab bo'lgan [5].

Viloyat shahar va qishloq aholisining o'sish sur'atlari keyingi vaqtlarda respublika shahar va qishloq aholisi ko'rsatkichlariga mos ravishda kamayib bormoqda [4]. Bunday holatni viloyatda aholining yerga va uy-joyga bo'lgan talabini qondirishning qiyinlashgani hamda viloyat hududlarida yil sayin ekologik holatning salbiylashuvi (cho'llashuv jarayonining kuchayib ketishi, tuproqlar degradatsiyasi, ichimlik suvning taqchilligi, iqlimiy o'zgarishlar va h..k.) bilan izohlash mumkin.

Statistik ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, xuddi shu yillarda shahar aholisining salmog'i ham ma'lum darajada ortib borgan. Shaharlarda aholi turmush darajasining yaxshilanib borishi Navoiy aglomeratsiyasi bilan bog'liq o'zgarishlar sabab bo'lgan, deb baholasak to'g'ri bo'ladi. Keyingi yillarda viloyat shaharlarida qurilish ishlarining izga tushib, hayotiy zarur inshootlarning qurib bitkazilishi ham shahar aholisi sonining ortishiga olib keldi. Hozirgi paytda viloyatning shahar joylarida jami aholining 48,9 foizi yashaydi. Biroq, bu ko'rsatkich respublika o'rtacha darajasidan pastroq. O'ylaymizki, keyingi yillarda viloyat shahar aholisining nisbatan tez ko'payishi bunday farqning yanada qisqarishiga olib keladi.

Aholi sonining o'sishi turli yillarda o'ziga xos xususiyatga ega bo'ldi. Chunonchi, viloyat qishloq, aholisi 2000-2005 yillarda 22 ming, 2005-2010 yillarda 57,9 ming 2010-2015 yillarda 34 ming kishiga ko'paygan bo'lsa, 2019 yil 1 yanvar holatiga qishloq aholisining umumiy soni 501,2 ming kishini tashkil qilgan [5].

Viloyat aholisining o'sish ko'rsatkichlari asosan qishloq aholisi sonining ortib borishi bilan bog'liq holda kechmoqda. Chunki, qishloq joylarda tabiiy o'sish nisbatan yuqori. Lekin bu jarayon viloyatning barcha tumanlarida bir xilda emas. Ayni paytda Navoiy shahri va Karmana tumani aholi tabiiy ko'payishining nisbatan pastligi bilan ajralib turadi.

Tabiiy o'sish sur'atlari, xususan Xatirchi va Uchquduq tumanlarida yuqori. Ushbu tumanlarning qishloq aholisi viloyat qishloq aholisining 24 foizini tashkil etadi. Tabiiy ko'payish yuqoriligidan asosiy sabablaridan biri o'lim ko'rsatkichining pasayib borishidir. Mustaqillik yillarida aholini ijtimoiy muhofaza qilish dasturi doirasida viloyat aholisining tibbiy xizmat bilan ta'minlanganlik darajasi yaxshilanib bormoqda. Viloyatda bemor o'rinlari 10 ming kishiga 41,8 tani tashkil qiladi, ambulatoriya-poliklinika muassasalari xizmati bo'yicha har 10 ming kishiga 154,0 ta shifokor to'g'ri keladi.

2-jadval ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki, 1995-2023 yillar oralig'ida viloyat bo'yicha aholi soni 328,9 ming kishiga yoki 144,9 foizga ortgani holda, bu ko'rsatkich Nurota tumanida 162,3, Karmana tumanida 179,2, Navbahorda 166,1, Qiziltepa tumanida 145,3, Xatirchi tumanida 145,6, Zarafshon shahrida 135,5 va Navoiy shahrida 125,2 foizni tashkil etgan. Qolgan tumanlarda

aholining o'sish ko'rsatkichlari 95 foizdan past. Chunonchi, viloyat bo'yicha o'rtacha 1 kv, kmga to'g'ri keluvchi aholi soni 9,5 kishiga ortgan bo'lsa, bu ko'rsatkich Navoiy shahrida 2620,4 ming kishiga, Zarafshon shahrida 4347,8 ming kishi, Xatirchi tumanida 148,3, Karmanada 145,2 kishiga ko'paygan. Ayni vaqtda Qiziltepa 73,0, Navbahor 76,0, Nurota 14,9 tumanlarida esa ushbu jarayon viloyatning o'rtacha ko'rsatkichidan 1,5-2 va hatto 3 barobar yuqoriligini, eng past ko'rsatkich Konimex (4,1 kishi), Tomdi va Uchquduq (0,4-0,8 kishi) tumanlarida aholining kuzatiladi [3].

Viloyat aholisining hududiy tarkibini qishloq hamda shahar joylar, turli yiriklikdagi qishloq va shahar aholi manzilgohlari hamda ma'muriy tumanlar doirasida yoki turli xil tabiiy geografik landshaftlar miqyosida ko'rish mumkin. Masalan, aholi soniga ko'ra viloyatda tumanlar bir-biridan ajralib turadi. Ayni vaqtda Tomdi, Uchquduq, Konimex tumanlarining demografik salohiyati ancha pasaygan. Avvalroq ta'kidlaganimizdek, viloyatning shahar joylarida jami aholining 48,9 foizi yashaydi. Viloyatda 7 shahar va 47 shaharcha mavjud, Viloyat markazi Navoiy shahri aholisi soni 157,2 ming kishi (3-jadval).

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, 2000-2018 yillar oralig'ida viloyatda umumiy qishloq aholisining mutloq ko'payishi 34,6 ming kishiga teng bo'lgan. Ushbu yillarda Xatirchi, Qiziltepa, Navbahor tumanlari bu borada yetakchilik qilgan. Hozirda ham mazkur tumanlar aholisi viloyat qishloq aholisining 69 foizini tashkil qiladi. Oxirgi yillarda 2020-2023 yillarda shahar aholisi ulushi kamayib qishloq aholisi ulushi ko'payganini ko'rishimiz mumkin [3].

Viloyat hududida aholi qadimdan suv manbalariga yaqin va uning atrofidagi joylarda yashashga, dehqonchilik va chorvachilik qilishga moslashib kelgan. Nurota tog'larining janubiy qismidan oqib o'tadigan Zarafshon daryo vodiysi atrofida aholi juda zich joylashgan.

3-jadval

Navoiy viloyat aholisining hududiy tarkibi, ming kishi hisobida

	1995 yil			2023 yil	
	Maydoni, kv. km.	Aholi soni	Aholi zichligi. 1 kv.km ga kishi	Aholi soni	Aholi zichligi, 1 kv.km.ga kishi
Shaharlar					
Navoiy	0,05	125,5	2510	157,2	2620,4
Zarafshon	0,02	60,0	3000	86,9	4347,8
G'ozg'on				9,1	15,5
Tumanlar					
Konimex	9,14	41,6	4,6	37,4	4,1
Qiziltepa	2,19	101,0	46,1	159,8	73,0
Navbahor	1,57	71,8	45,7	119,3	76,0
Nurota	6,53	54,4	8,3	88,3	14,9
Tomdi	42,49	28,1	0,7	15,8	0,4
Uchquduq	46,63	41,5	0,9	39,2	0,8
Xatirchi	1,42	131,6	92,7	210,5	148,3
Karmana	0,95	76,1	80,1	136,4	145,2
Viloyat bo'yicha	110,99	731,6	6,6	1060,5	9,5

Jadval Navoiy viloyat statistika bosh boshqarmasi ma'lumotlari asosida tuzildi.

Yuqoridagi jadval ma'lumotlaridan ko'rinib turganidek, qadimdan o'zlashtirilgan, urbanizatsiya jarayonlari nisbatan yuqoriroq bo'lgan tumanlarda aholining o'rtacha zichlik ko'rsatkichi ancha yuqori, keyinroq o'zlashtirilgan va sanoat sustroq rivojlanayotgan tumanlarda esa bu ko'rsatkich ancha past.

Keyingi yillarda kichik korxonalar, xususiy ishlab chiqarish firmalari, qishloq xo'jaligi mahsulotlarini qayta ishlaydigan korxonalarning qishloq aholi manzilgohlarida ham qurilib, ishga tushirilishi natijasida aholi manzilgohlari kattalashib, bir-biriga tutashib ketish holatlari kuzatilmoqda [1].

**Navoiy viloyati tumanlarining aholi zichligi bo'yicha
guruhlanishi (01.01.2023 y)**

Guruh- lar	Guruhlarga mansub tumanlar	Aholi soni ming kishi	Jami aholiga nisbatan foizda	O'rtacha aholi zichligi 1 kv. km. ga kishi
1	Xatirchi, Karmana	346,9	41,1	146,3
2	Navbahor, Qiziltepa	279,1	33,1	74,2
3	Nurota, Konimex	125,7	14,9	8,1
4	Tomdi, Uchquduq	92,4	10,9	0,6

Jadval Navoiy viloyati statistika Bosh boshqarmasining ma'lumotlari asosida tuzilgan.

Yuqoridagi statistik ma'lumotlar tahlilidan kelib chiqib, viloyat tumanlarining aholi zichligi bo'yicha guruhlashtirganda birinchi guruhga Xatirchi va Karmana tumanlari, ikkinchi guruhga Navbahor va Qiziltepa tumanlari, uchinchi guruhda Nurota va Konimex tumanlari, to'rtinchi guruhda Tomdi va Uchquduq tumanlari turadi (4-jadval).

XULOSA

Umuman olganda, demografik vaziyat tahlili shuni ko'rsatadiki, Navoiy viloyatida aholi soni asosan tabiiy ko'payish hisobiga o'sib bormoqda. Ayniqsa qishloq tumanlarida aholi soni o'sishining yuqoriligi saqlanib qolmoqda. Demak, qishloq tumanlarining ijtimoiy-demografik rivojlanishi joylarda ijtimoiy infratuzilma tizimi rivojlantirishni taqozo etadi. Aholining joylanishiga asosan hududlarning yer va ayniqsa suv bilan ta'minlanganligi hamda ularning yirik urbanizatsiya markazlariga yaqinligi ta'sir ko'rsatadi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Abdurahmonov Q.X. va boshqalar. Demografiya. Darslik. - T.: "Iqtisodiyot", 2014.
2. Bo'riyeva M.R. Tojiyeva Z.T. Aholi geografiyasi (o'quv qo'llanma)-Toshkent.-2000 y
3. Navoiy viloyat statistika bosh boshqarmasi ma'lumotlari
4. Soliyev A.S. O'zbekiston geografiyasi – T.: 2014.-377 b.
5. O'zbekiston Respublikasi statistika qo'mitasi ma'lumotlari